

DEMOKRACIJA

Kdo hoče voditi pošteno in pravo politiko, se mora zavedati, da ni dovolj poznati ljudi, pač pa jih je treba ljubiti.

It. književnik ARTURO GRAF

Leto XVI. - Štev. 6

Trst - Gorica, 1. aprila 1962

Izhaja 1. in 15. v mesecu

Premirje med Francozi in Alžirci

Toda tajna organizacija O.A.S... - O.A.S., ki nasprotuje miru v Alžiriji se je pojavila februarja 1961. - Ustanovitelja Ortiz in Lagailarde

Končno je le prišlo do premirja v Alžiriji. Milijoni Francozov so pozorno sledili dogodkom v Evianu. Besede, ki jih je izrekel general De Gaulle po televiziji v nedeljo 18. marca so izzvala val navdušenja. Toda med množično navdušenje nad koncem krvave vojne, ki se je pričela 1. novembra 1954 in se zaključila za Jožefovo letos, se vtihotaplja strah. Na ustih vsakogar je vprašanje: kaj bo sedaj stotila A.O.S.

Sigla O.A.S. pomeni »Organisation de l'Armée Secrète« ali organizacija tajne vojske. Ta vojska je bila ustanovljena februarja 1961 z namenom, da sabotira in prepreči vsakršno pogajanje med alžirskimi nacionalisti in De Gaulleom. V O.A.S. so v prvih mesecih vstopili Francozi, ki živijo v Alžiriji in želijo, da ostane dežela francoska kolonija. Alžirija je namreč francoska posest od leta 1830 in sedaj šteje milijon Evropejcev ter devet milijonov muslimanov.

USTANOVITEV O.A.S.

Bivši natakari Josef Ortiz in bivši poslanec Lagailarde sta ustanovitelja skrajnodesničarske teroristične organizacije Leta 1960 sta načelovala »barikadnemu upor« v Alžiru z namenom, da bi De Gaulle preprečila pogajanja s predstavnikoma alžirskih osvobodilne fronte. Kot znano se upor ni posrečil. Ortiz se je nato zatekel v Španijo, medtem ko so oblasti Lagailarda ujele ter ga zaprle v neko pariško ječo. V pričakovanju procesa pa so mu dovolili začasno svobodo, kar je verjetno edinstven slučaj v pravni zgodovini, če pomislimo na prestopke, zaradi katerega so Lagailarda aretirali. Ze samo to dejstvo dovolj zgovorno dokazuje, da lahko tudi med sodnimi oblastmi najdemo simpatiziranje zagrnjenega kolonializma. Začasno svobodo je Lagailarde izkoristil za beg v Frankovo Španijo, kjer se je srečal z Ortizom. Skupno sta pripravila nov načrt za sabotiranje francoske uradne politike. O.A.S. je svoje vrste članov poiskala med trgovci in pripadniki svobodnih poklicev v Alžiru, Oranu in Costantini. Vojaki so tedaj namreč komplotirali na svojo pest.

Aprila 1961 je v Alžiru izbruhnil upor štirih generalov: Salana, Challeja, Zellerja in Jauhanda. Zahtevali so ločitev Alžirije od De Gaullove politike, da bi preprečili podelitev samostojnosti Arabcem. V načrtu so imeli celo pohod na Pariz, da bi si zagotovili oblast. V tistih dnevih smo po alžirskih ulicah lahko videli civiliste s žladami, na katerih so se blestele črke O.A.S. To je bilo prvič, da so člani tajne organizacije nastopili v podporo uporniških vojaških enic. Francoska vlada je tudi ta upor kaj kmalu zatrla. Generalu Salanu se je posrečilo zbežati v Španijo, kjer se je pridružil Ortizu in Lagailardu. Večina uporniške vojske, posebno padali tujske legije, so tedaj prešli v vrste O.A.S. Tajna vojska je postajala iz dneva v dan močnejša in poleti 1961 je general Salan sporočil iz Španije, da je sprejel vodstvo teroristov.

TRMASTI GENERAL SALAN

Raul Salan se je rodil leta 1899. Zaradi ustaje proti De Gaulleu ga je vojaško sodišče obsodilo na smrt. Do leta 1954 je bil vrhovni poveljnik v Indokini, leta 1956 pa je bil imenovan za vodjo vojaških enic v Alžiriji. V tistem času je bil Salan tako prepričan anticolonialist, da je bil celo žrtev atentata. Skrajneži so o njem govorili: »Salan je izgubil Indokino, toda v Alžiriji mu tega ne bomo dovolili!« In vendar se je Salan časoma spreobrnil ter se povezal s prav tistimi kolonialisti, ki so se pred dnevi streljali nanj z bazooko ter ubili njegovega sodelavca majorja Rodiera.

Pravijo, da je bil odločen udarec, ki ga je dokončno spravil med teroriste De Gaullova odločba, s katero je bil ob priključitvi svoje šestdesetletnice upokojen. Salan je bil do zadnjega prepričan, da bo zaradi svojih velikih zaslug ostal še vrsto let v aktivni službi.

Njegova žena Lucienne, ki je mlada in prijetna, ga je tedaj tolažila z besedami: »Dragi, ti si se premlad, da bi te spravili v kraj. Prišel bo dan, ko te bodo potrebovali ter te bodo poklicali medse!« Morda je bila prav ambicija »alžirske generalice«, kot so Lucienne imenovali, ona gonila sila, ki je Salana spravila na mesto voditelja teroristične O.A.S.

NOTRANJA UREDITEV ORGANIZACIJE

Po izsledkih francoske policije je narodni odbor politično-vojaške organizacije O.A.S. naslednji:

General Raul Salan je najvišji opolno-močni poglavar. Polkovnik Gardes, bivši poveljnik petega psihološkega urada za gveriljo v Alžiriji, sedanjí dizeter pa naj bi po zatirjanju pariške policije urejal vojaško povezavo organizacije.

Lacheroy, bivši častnikarski poročnik Salana v času, ko je general vodil vojaš-

ke enice v Alžiriji skrbi za propagando.

Yves Godard poveljnik enajstega bataljona padalcev v Indokini in bivši generalni ravnatelj Surète nationale je odgovoren za najtežje akcije. Tik preden se zatekel v Španijo je zbral ter odnesel s sabo najvažnejši arhiv alžirske policije.

Jean Jacques Susini po rodu iz Korzike, zagrižen fašist načeljuje političnemu odseku organizacije. Pri istem odseku sodelujejo še nešteti drugi elementi, ki so se udeležili v času nemške okupacije ter služili vichyski republiki.

Bivši polkovnik Argout ima na čelo vzdrževati stike med Parizom in tujino. Eden izmed visokih glav »organizacije« je Soustelle, bivši guverner Alžirije in bivši De Gaullov minister. Soustelle na skrivaj potuje po Evropi, večkrat so ga videli tudi v Italiji in sicer v Milanu in Sanremu. Ni znano, kje se trenutno nahaja. Zgleda, da ima Soustelle nalogo nekakšnega revizorja celotne organizacije.

SKORPION IN OVEN

Notranja ureditev teroristične organizacije O.A.S. se bazira na celico, ki je sestavljena iz treh oseb. Samo glavni vodja posamezne celice je v stiku z nadrejenimi. Zelo težko je izslediti listine z seznamom zarotnikov, ker se teroristi skrivajo pod psevdonimi, ki jih najraje jemljejo iz mitologije, živalstva, rastlinstva in astrologije. Salan se je na primer v začetku skrival pod oznako »Sonca«, kasneje pa pod imenom »Jupiter«. Do danes policijske oblasti še niso mogle odkriti kdo naj bi bila skrivnostna polkovnika »Skorpion« in »Oven«.

Vsaka posamezna celica je sestavljena iz vodje, člana specializiranega v sabotažah in poklicnega morilca. Saboter pripravlja in izvršuje plastične napade, medtem ko morilec »skazuje« in izvršuje »sob-sodbe«, ki jih izreče vrhovno sodišče O.A.S. Člani tajne vojske pa niso samo moški. Med ženskami je najbolj znana »Pantera«, ki ima okrog trideset let ter je zelo lepe postave.

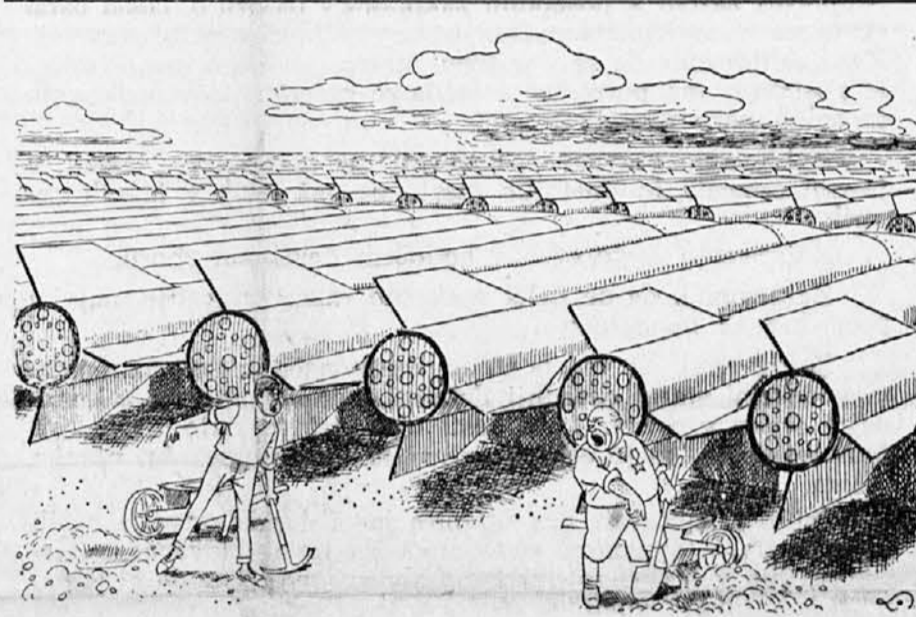
Po zadnjih izsledkih pariške policije naj bi bilo samo v Alžiriji približno 130 tisoč aktivistov O.A.S. Med temi je večina vojakov, ki so dezertirali po ponesrečenem udaru štirih generalov. Ti vojaki so se večinoma borili že v Indokini ter

so navajeni na brutalno življenje, ki ne pozna usmiljenja. Mreža organizacije pa se je preprekla tudi čez vso Francijo. Težak v hotelu, šofer taxija in celo sam policist, ki bi se moral boriti proti teroristom je lahko pripadnik tajne armade.

RDECI LISTEK: DENARNA POMOC

Specializirani odsek tajne armade skrbi za pobiranje finančnih fondov, s katerimi teroristi kupujejo plastični material, orožje, municijo, radijske oddajnike. »Davčni agentje« razpošiljajo dnevno raznim celicam listine z naštetimi imeni najpremožnejših Francozov. Celica nato preuči najprimernejše osebe in jim dostavi rdečkasti listek, v katerem naroča prejemniku, da izroči določeno vsoto gospodu, ki ga bo srečal tega in tega dne, ob tej in tej uri in na tem in tem kraju. Vsota, ki jo O.A.S. zahteva se običajno vrti okrog enega odstotka celoletnih dohodkov. Na rdečkastem listiku je še dodana

(Nadaljevanje na 4. str.)

RAZOROZITVENI PREPIR

KENNEDY: »Tu bomo pokopali moriška orožja!«
HRUSCEV: »Njet, tu jih bomo!« (iz »Süddeutsche Zeitung«)

NOV DRŽAVNI UDAR V SIRIJI. Radio Damask je v sredo 28. marca objavil v posebnem poročilu, da so vojaki prevzeli oblast v svoje roke. Predsednik republike je podal odstavko, medtem ko so ustavodajno skupščino razpustili. Zgleda, da so novi državni udar pripravili in izvršili isti vojaški predstavniki, ki so se pred šestimi meseci uprli egiptovskemu predsedniku Nasserju. Odstavko je podala tudi vlada, na njeno mesto pa so stajniki postavili vojaški odbor. Glavna vojaška komanda je pojasnila, da je prišlo do državnega udara, ker se civilisti niso držali političnih smernic revolucije, ker so se povežali z imperialisti in ker so sabotirali agrarno reformo.

MINISTRSKI SVET JE ODOBRIJL CAS VOLITEV. Nova italijanska vlada levega

Atomski dvoboj

Mirno vzdušje, ki je prevladalo na razorožitveni konferenci v Zenevi se je pretrgalo z izjavami, ki jih je dal pretleto sredo sovjetski zunanji minister Gromiko. Gromiko je namreč izjavil, da bodo tudi Sovjeti pričeli z atomskimi poskusi v ozračju, če jih bodo izvrševali Američani. Dodal je še, da sodijo v Krem-linu Rusko napoved o bodočih ameriških nuklearnih poskusch kot nov korak k oboroževalni tekmi. Sovjeti ničesar nika-ro razumeti, da so prav oni krivi, če bodo Amerikanci začeli z novimi atomskimi poskusi. Dean Rusk je že večkrat zatrdil, da so Združene države prisiljene preizkušati svoje orožje iz dveh razlogov.

Prvič, ker je Sovjetija napravila velik znanstveni napredek, ko je pretekle jeseni izvedla nad štirideset atomskih izstrelitev in s tem pretrgala dano obljubo o prepovedi atomskih eksplozij. Razumljivo je da so Američani zaostali v tej gro-zotni tekmi, ker že tri leta in pol niso opravili nikakršnega atomskega poskusa. Poleg tega pa je Rusija odvrgla vse ameriške in angleške spremljive predloge za nadzorovano razorožitev.

Kljub temu pa zahodni politiki optimistično gledajo na razvoj pogajanj. Lord Hume je pred svojim odhodom iz Zeneve dejal, da še pri nobeni razorožitveni konferenci ni prišlo do sporazuma v tako kratkem časovnem razdobju.

Tudi predstavniki sedemnajstih držav, ki sedaj natačno študirajo razne predloge še vedno z optimizmom gledajo na situacijo. Pogajanja se bodo zavlekla še za nekaj tednov. Na vsak način pa lahko rečemo, da bi bila lahko situacija še slabša.

Dogodki po svetu

centra je določila datume za upravne volitve v Rimu. Volitve se bodo vršile 24. junija letos in bodo predstavljale prvi politični odgovor volilcev o politiki levega centra. Razni voditelji političnih strank pričakujejo z nestrpnostjo volilnih rezultatov, s katerimi nameravajo potrditi svoje mnenje o vladi levega centra.

CEZ MESECI DNI BO ZNANA EICHMANOVA RAZSODBA. V četrtek se je zaključila razprava proti nacističnemu vojnemu zločincu Adolfu Eichmannu. Sodišče je zavrnilo priziv obrambe, da bi dovolili pričanje novih prič v korist obtožence. Odv. Servatius je v pričakovanju razsodbe vložil priziv na Najvišje sodišče. Če priziv odbijejo, potem obtožencu ne bo preostalo drugega kot da zaprosi za pomilostitev izraelskega državnega poglavarja.

GLAVNA OBRAVNAVA PROTI MENI-HOM. V Messini je v teku kaj čudna sodna razprava, v katero so zapleteni številni menihi. Obtožnica pravi, da so romagali pri izsiljevanju nekega lekarnarja, kateremu je lopovska skupina zapovedala, da mora plačati 2 milijona lir. V nasprotnem slučaju so mu grozili, da ga ubijejo. Denar bi morali sprejeti menihi ter ga izročiti lopovom. Izvedelo se je, da je bil lopovske družine.

Argentinske težave

Položaj v Argentini je še vedno zmeden. Po zadnjih političnih volitvah so precejšnje uspehe zabeležili Peronovci, kar je privedlo do krize v Frondizjevi vladi. Argentinski predsednik je bil tedaj pred odločilnim korakom, ali naj preklicuje volitve, ali naj zapusti svoj politični položaj ter ga prepusti vojaškemu organom.

Zelo težko je pravilno razumeti politični položaj v celotni Južni Ameriki. Tu so spremembe na dnevnem redu. Prihajajo in odhajajo predsedniki, generali in diktatorji. Tudi Brazilija, ki se je pred nedavnim odločila za parlamentarno demokracijo, je spreminjala svoje lice ter uvaja predsedniški režim.

Argentina se je osvobodila jarma diktatorja Perona leta 1955. Toda po zaključkih sedanjih volitev, ki so se vršile pred dvema tednoma, misli diktator Peron, ki

NE ZA OBRAT NA LEVO ALI NA DESNO, ZA NAPREDEK GRE!

Ob rovih težnjah zahodne, posebej pa ameriške in italijanske politike, se pogosto sliši glasove, ki predstavljajo novo politično usmeritev kot kapitulacijo pred zahtevami skrajne levice, z drugimi besedami, pred komunisti. Tako govorijo posebno tisti, ki so zaradi lastnih koristi ali nerazgledanosti navajeni istovetiti razlike, ki ločijo demokratični Zahod od totalitarističnega komunističnega Vzhoda, enostavno z razlikami med zagovorniki 100-odstotne ohranitve obstoječega socialnega in političnega reda in ozarjevalci njegove popolne preureditve. Po mnenju teh razlagovalcev naj bi torej nova Kennedyjeva in Fanfanijeva politika re bili rič drugega kot voda na komunistični mlin.

Toda stvari niso tako enostav-

ne. S tem, da se Združene države danes še bolj kot v preteklosti zavzemajo za pomirjenje v svetu, da se trudijo za dosego resnične in vsestranske razorožitve, da bolj kot doslej gledajo, da bi bile podpore, ki jih dajejo razjem gospodarsko šibkim državljanom resnično uporabljene v njihov splošni gospodarski in tudi socialni napredek, s tem prav gotovo ne koristijo širjenju komunizma v svetu. Nasprotno, zahod se samo tako lahko uspešno upira načrtom tistih, ki hočejo izkoristiti zaostalost in revščino množic za svoje naklepe.

Podpiranje ozkih konzervativnih vladajočih krogov in klik, je bilo do pred nekaj leti sploh pogosta napaka zahodne politike v nerazvitih, pa tudi mnogih naprednejših deželah. Jasno je, da je takšno vezanje na preteklost, namesto na bodočnost, moralo prej ali slej biti zamenjano z drugačnim, sodobnejšim gledanjem. In dobro je, da se je to zgodilo, kajti sicer bi komunizem v obeh prizadetih siromašnih množic počasi postal edina ideja in edini sistem, od katerega bi si - pa čeprav varljivo in za ceno kasnejšega nepopravljivega razočaranja - obetale izboljšanje svojega položaja.

Podobno je v italijanski notranji politiki. Predsednik Fanfani je preteklo sredo v svoji televizijski tiskovni konferenci izjavil, da je bilo treba najti in usvariti novo vladno kombinacijo, ker so stare enostavno odpovedale. Z njimi ni bilo mogoče doseči potrebne parlamentarne zaslombe in večine za rešitev problemov, ki jih terjajo napredek. Med temi je raste kolonizatske odnose v kmetijstvu, morebitno podražavljenje proizvodnje električne energije, enakomernejšo in pravičnejšo porazdelitev dohodkov in blagostanja, ufrditve demokracije z razširjeno pritegnitvijo demokratičnih delavskih množic k aktivni udeležbi in soodgovornosti v upravljanju države. Nasprotnike takšne politike in dvomljivce je Fanfani upravičeno zapozval, naj si vendar iskreno odgovorijo na vprašanje, ali so n. pr. najnovejši vladni ukrepi ozvišarju pokojnih socialnega zavarovanja in o brezplačnem razdeljevanju učnih knjig v prvih petih razredih osnovne šole bolj koristili zagovornikom in predstavnikom demokracije in s tem njeni utrditvi, ali pa njenim sovražnikom.

Kot v amerškem primeru svetovne tako tudi v primeru italijanske notranje politike torej ne gre toliko za odklon na levo ali desno, za morebitno prevzemanje obrazcev in rešitev, ki bi jih postavili drugi, temveč zgolj za razvoj, ki ga narekuje goli razum. Vse zgodovina dokazuje, da je bilo bistvo tako političnega kot socialnega napredka vedno v širjenju svobode in pravic.

Narodi, ki niso imeli vodilnih plasti, ki bi se znale prilagojevati zahtevi po neprestanem izpolnjevanju družbene ureditve, so redno postali žrtev revolucij. Zato, s te zgodovinske perspektive, samo pozdravljamo sedanji razvoj doma in v svetu, razvoj, za katerega smo se kot pristaši napredka in pravice vedno zavzemali. Saj je glavni dokaz življenjske moči demokracije, prav to, da je edina, ki omogoča, da se na mirnem način vršijo važne za-menjave in uresničuje to, za kar so v drugih okoliščinah potrebne vse hujše žrtve in morajo pogosto preteči potoki krvi.

VESTI z GORIŠKEGA

Deželna avtonomija in naša zaščita

Vlada se je torej odločila izvesti posebno deželno avtonomijo in volitve v deželni zbor se utegnejo vršiti že prihodnje jesen.

Predsednik vlade prof. Fanfani je povedal v zbornici, da sta le dva odklonila glasova, medtem ko jih je kar devdeset za izvedbo avtonomije. Povedal je tudi, da je več predlaganih osnutkov deželne statuta in da bo vlada preučila vse zahteve prebivalcev treh provinc, to je videmske, goriške in trižaške. Omenil je tudi londonsko Spomenico glede Trsta.

Upamo, da gospod ministrski predsednik prof. Fanfani ne pozabi, da je bila Slovenska demokratska zveza tista, ki je na Goriškem kot organizacija prva poslala ustavodajni skupščini zahtevo, da se našemu področju vrne avtonomija, ki smo jo tu nekoč že uživali in da se naša jezikovna skupnost zaščiti. Med dokumenti, o katerih pravi, da so v vladnem arhivu, se lahko najdejo tudi številne spomenice, ki so romale v Rim na pobudo SDZ s nenehno zahtevo zaščite in spoštovanja vseh pravic, ki nam pritečejo in ki jih republikanska ustava predvideva. Vlada sama pa je že poleti 1945 javno izjavila, da bodo jezikovnim skupinam priznane vse jezikovne in druge pravice. In italijanska republika je podpisala tudi mednarodno listino o človeških pravicah ter se zavezala jo spoštovati in dejanski uveljavljati.

Gospod predsednik prof. Fanfani je omenil tudi, da so leta 1947 nekatere sile dosegle začasno odločitev izvedbe deželne avtonomije in dejal, da danes ni moč več upoštevati takratnih razlogov tistih sil. Med poslanci, ki so podpisali predlog za odločitev je bil tudi komunist Scocimarro. Zato naj se komunisti kar nič ne skrivajo pred odgovornostjo.

Mi Slovenci poznamo tiste sile in vemo, da so to bile sile, ki so nastopile zgolj iz mrznje do nas. S svojim početjem pa so škodovale nam in svojemu lastnemu italijanskemu ljudstvu.

Gospoda predsednika prof. Fanfanija prosimo Slovenci v Italiji, naj se ne pusti premočiti od kakega hudobnega glasu, ki bi nam še rad škodoval in preprečil priznanje tega, kar nam po božjem in državnem zakonu priteče; pravica, da rabimo svoj jezik tudi v javnih odnosih, šola v materinščini tudi za Slovence v videmski provinci, pravica slovenskega imena za naše otroke in spoštovanje slovenskega priimka.

Kažipot v našem jeziku in na našem področju ne sme biti predmet šovinistične ozkosrčnosti in preganjanja kot za časa fašizma. Kakor Italijani ljubijo svoj jezik, tako mi svojega. Bodi vendar enkrat konec spreminjanja slovenskih priimkov s prefekturnim odlokom in brezplačno, medtem ko veljajo za spremembo italijanskih priimkov strogi predpisi in izdatni stroški. Bodi konec škandaloznega raznarodovanja Slovencev v videmski provinci!

Zahtevamo popolno enakopravnost, ki jo republikanska ustava priznava VSEM državljanom.

Zahtevamo tudi pravično zastopstvo v deželnem zboru. Nismo in nečemo biti državljeni druge stopnje in od teh svojih zahtev ne odstopimo nikoli.

Ne pristanemo niti na to, da bomo jezikovna manjšina druge ali celo tretje stopnje, za Nemci v Poadižju ali za brati Slovenci s Tržaškega ozemlja. Na to namigavajo razni politični špekulanti in ozkosrčniki. Niti ne zahtevamo dvojezičnosti do Trevisa, kakor zlobno podtikajo nekateri desničarji.

Mi terjamo, kar nam priteče. Ne maramo raznarodovati, a nečemo biti predmet raznarodovanja.

Senator dr. Tessitori in razni drugi gospodje iz Vidma so nas nekoč vzpodbudili k vztrajnosti pri teh naših zahtevah. O tem hranimo dokumente.

V ustavodajni skupščini se je senator dr. Tessitori skliceval prav na prisotnost nas Slovencev na tem področju, ko je zahteval posebno deželno avtonomijo. On in razni drugi parlamentarci in politiki so takrat izjavljali, da se mora popraviti krivica, ki nam jo je storil fašizem. Prefekt dr. Candolini je v posebni okrožnici napovedal spoštovanje kulta slovenskega jezika. Zato pričakujemo lojalno izpolnitev vseh danih obljub!

Vemo tudi, da nam bodoči deželni zbor nikdar ne prizna naših pravic. Dobro poznamo, koliko veljajo obljube raznih gospodov. Dobro poznamo tudi ozkosrčnost mnogih, ki se ponajša s svojim krščanstvom, ali s svojo demokratičnostjo, ali pa s svojo človečansko mednarodnostjo. Zato ne zaupamo prav nobenemu od takih gospodov in terjamo zaščitna določila od vlade in parlamenta. Vlada in parlament morata staviti v deželni statut v podrobnosti vsa določila, ki se tičejo naše zaščite, popolne zaščite. Odklanjamo vsako navidezno zaščito!

Zavrnete vse pomisleke in zle besede, gospod predsednik prof. Fanfani, ki Vam jih bodo prišepetovali na uho razni prenapeti nacionalisti. Oni govorijo v imenu hudobe in lažnega patriotizma.

Slovenci v Italiji smo lojalni državljani. Zelimo uživati vse naše pravice, prav tako enakopravni kot državljani italijan-

skega jezika in nič manj vredni zaščite in spoštovanja kakor druge jezikovne skupnosti. Ali smo mi manj vredni državljani: od Neapeljčanov ali pa od Nemcev v Poadižju?

Gre za enakopravnost državljanov re-

publike Italije in za mirno sožitje Italijanov in Slovencev na tem področju, ne pa za državno pogubo.

Država ne bo v nevarnosti zaradi naše zaščite!

dr. A. Sfiligoj

Izjava Slovensko demokratske zveze v Gorizi

V petek 2. marca je ministrski predsednik prof. Fanfani objavil pred poslansko zbornico program nove vlade. Med drugim je povedal tudi, da se bo v bližnji bodočnosti ustanovila samostojna dežela Furlanija-Juljska krajina, ki bo imela poseben statut.

Vostvo SDZ v Gorici pozdravlja nastanek samostojne dežele, za katero se bori že od leta 1947, in pripominja, da je ustavodajna skupščina isto leto priznala naši deželi posebno avtonomijo tudi zaradi prisotnosti Slovencev na tem področju. Vlada in ustavodajna skupščina sta takrat ugotovili, da je fašizem nam Slovincem v Italiji naredil veliko krivico, ko nam je vzel slovensko šolo, razpusil vsa izobraževalna društva, ukinili gospodarske organizacije ter izgnal iz javnih uradov našo materino besedo. Obljubili sta, da nam bodo vse naše jezikovne in druge narodne pravice vrnjene in da bodo odedelj spoštovane.

Koliko smo Slovenci pod fašizmom izgubili in trpeli ni treba ponavljati, ker je vsem dobro znano in je marsikatera rana še odprta. Zdaj pa je čas, da se narodni značaj slovenske skupnosti zaščiti s posebnim zakonom v okviru 6. člena ustave in na osnovi mednarodne listine o človeških pravicah. Zato zahtevamo, da se v posebni statut naše samostojne dežele postavijo vsa potrebna določila za zaščito naših jezikovnih in sploh narodnostnih pravic.

Zahtevamo pravico posluževati se materinega jezika v javnih odnosih in dostojno mesto za naš jezik v javnih napisih.

Zahtevamo zastopstvo v bodočem deželnem zboru.

Zahtevamo, da se neha vsakršno raznarodovanje, naj bo posredno ali neposredno.

Zahtevamo, da vsa ta in še druga zaščitna določila postavi v deželni statut osrednji državni zbor kot najvišji zakonodajni organ v državi, kajti šesti člen ustave daje to nalogo prav republiki, to je celotni državi in ne posameznim njenim delom.

Pri teh zahtevah nas podpira jasno izražena volja naših volivcev. Vsi se namreč zavedamo, da bodo Slovincem nasprotne sile v bodočem deželnem zboru premočne, da bi lahko z upravičenostjo upali na uvidevnost in priznanje naših pravic po deželnih zakonih.

Gorica, 5. marca 1962.

VODSTVO SDZ V GORICI

Občinski svet je razpravljajal o prostem pasu

V zadevi upravljanja prostega pasu (zona franca) in z ozirom na glasove o nepravilnosti pri upravi sami ter v zvezi z neko ovadbo sodni oblasti so nekateri goriški občinski svetovalci, zlasti levega in desnega krila, predložili županu in občinskemu odboru več vprašanj in dnevnih redov. Vprašali so za podatke in pojasnila glede omenjenih glasov in nepravilnosti ter zahtevali obsodbo upraviteljev prostega pasu pa tudi prejšnje in sedanje občinske uprave. Vse se je vrtele okoli zadeve raznih zgradb, ki so nastale celotno ali delno s prispevki od blaga prostega pasu. Tako zgrajba od »Unione Ginnastica Goriziana«, »Dom počitka«, bolnica v ul. Vittorio Veneto, »Stella Matutina«, itd. Zlasti sta levice in desnica napadali, ker je za zgradbo zavoda »Stella Matutina« šel prispevek 6 milijonov lir. Komunisti so šli tako daleč, da so v posebnem javnem lepaku izrekli obsodbo župana dr. Poterzija in nekega občinskega odbornika ter zahtevali, da morata odstopiti z mesta, ki ga v občinski upravi zasedata.

O vsem tem je razpravljajal občinski svet na zelo živahnih sejah. Z vsa silo so se na razpravi komunisti zagnali tudi proti prefektu, ki da je potrdil razne nepravilne sklepe v zadevi goriških navedenih zgradb, medtem ko je prijavil sodišču komunistične občinske svetovalce iz Starancana zaradi nekega sklepa v zvezi s stavko uslužbencev tržiških ladjedelnice. Liberalci in fašisti so tržili, da so upravitelji prostega pasu zlorabili zakon in položaj. Italijanski socialisti pa so napadli, ne da bi zadeli v kaj konkretnega in končno so predlagali nezaupnico prejšnji in sedanji občinski upravi.

Bistvo stvari kot take tiči v tem: ali so bili razni prispevki za omenjene zgradbe pravilni ali ne, zakoniti ali nezakoniti. Slovenski svetovalci so se stavili na stališče: da so zgradbe v pretežni meri socialnega značaja, da je prosti pas (zona franca) bil dan za potrebe goriške občine in da so zgradbe zrasle na področju občine; da so potrebe goriške občine še velike, zlasti kar zadeva bolnico in Dom počitka (Casa di riposo). Zato so bili naši svetovalci mnenja, da je obsodba prostega pasu in njegovih upraviteljev, tudi z ozirom na težak gospodarski položaj, ki je tu vladal po vojni in ki ga je prav prosti pas znatno dvignil, pretirane in izrazit strankarskega in osebnega boja.

Ta gonja, je dejal dr. Sfiligoj, ki je

govoril tudi v imenu svojih kolegov dr. Kacina in dr. Bratine, utegne samo škodovati, kajti nevarno je, da pride leta 1966 do ukinitve, namesto do podaljšanja veljavnosti zakona o prostem pasu. »Mi sodimo, je nadaljeval dr. Sfiligoj, da je dal prosti pas pozitivne uspehe, saj jih je videti, in da gre v tem oziru priznati tudi upraviteljem prostega pasu. Zelo neokretno pa je obstojati osebe, ki niso še priznane za krive.«

»V ostalem pa naj velja pravilo, da si državljani, ki si česa želijo, sami to zgradijo. Tako so si Slovenci sami s svojimi lastnimi prispevki postavili svoj katoliški dom v drevedu XX. septembra,« je zaključil govornik.

Razprava, zaradi katere se je občinski svet sestajal štirikrat, se je zaključila v petek 8. marca, ko je župan dr. Poterzio odgovoril vsem svetovalcem, ki so imeli besedo. Zupan se je zahvalil dr. Sfiligoju, dr. Tripianju in prof. Zuccalliju zaradi njihovih objektivnih nastopov, vsak v imenu svoje skupine, in nato podal izčrpano poročilo o vsem, kar je prosti pas prinesel, in zavrnil razne neutemeljene očitke levitarjev in desničarjev. Trije slovenski svetovalci so po županovem govoru glasovali za resolucijo socialdemokratov in demokrščanov. Prva teh resolucij je predlagala, naj se bolnišnica in Dom počitka dogradita z javnimi prostovoljnimi prispevki, druga pa je priporočala moralizacijo prostega pasu (zona franca), nujno imenovanje novega predsednika trgovinske zbornice in pobiranje steparij pri izdelavi jstvin.

Se pred glasovanjem je dr. Sfiligoj izrazil željo, da bi Trgovinska zbornica ugodila sovodenjski občini pri prošnji za zakon, ki naj ji dovolj dosego koristi od blaga prostega pasu.

Občinska seja v Sovodnjah

Na zadnji seji, dne 23. februarja, je sovodenjski občinski svet sklenil, da se pri državnih blagajni najmeta naslednji posojili: 20 milijonov lir za garancijo družbi CAFO in 4.930.000 lir po 3%, za kritje primanjkljaja v obračunu za leto 1961. Sledila je obnovitev občinskega stavbenega odbora. Pri tem ni prišlo do nobenih sprememb.

Ker bi morali za popravilo občinskih hiš v Sovodnjah in na Vrhu potrositi več

Proračun občinskega podjetja za vodo, plin in električno silo

V četrtek 22. marca je goriški občinski svet razpravljajal o proračunu občinskega podjetja za vodo, plin in električno silo in ga odobril. Proračun predvideva 40 milijonov lir izgube pri vodi, 40 milijonov lir dobička pri električni sili ter uravnovešenost dohodkov in izdatkov pri plinu.

V imenu treh slovenskih svetovalcev je dr. Sfiligoj na seji ugotovil, da praktično krijejo izgubo 40 milijonov lir pri vodi potrošniki električne sile, kar ni pravilno. Zato je vprašal, ali nima uprava v študiju kak načrt za odpravo tega nedostatka. Ravnatelj Inž. Rigonat in član upravnega odbora prof. Chientaroli sta odgovorila, da sta opazka in vprašanje na mestu in da se uprava že ukvarja z vprašanjem, kako bi se dalo zadevo te velike razlike odpraviti, saj je očitno, da izgubo pri potrošnji vode krijejo vsi potrošniki električne sile.

Povišek pokojnin socialnega skrbstva

V izvajanju svojega socialnega programa je nova Fanfanijeva vlada sklenila, da se s prihodnjim mesecem julijem povišajo pokojnine socialnega skrbstva. Te pokojnine se dvignejo na 12 tisoč lir mesečno tistim, ki niso še dosegli 65. leto starosti, na 15 tisoč pa tistim, ki so 65 let presegli.

Vlada je sklenila tudi, da podeli vsem učencem osnovnih šol brezplačno vse šolske knjige in to že s prihodnjim šolskim letom.

Sodba državnega sveta v zadevi zrelostnih izpitov

Leta 1960 se je dijakinja Marija Belgiorio liceja »Goffredo Mameli« iz Rima predstavila k zrelostnemu izpitu. V šoli je izhajala z uspehom in se je tudi precej odlikovala. In vendar so jo pri maturi ocenili za nezrelo. Njen oče se ni udal. Sam je prisostvoval hčerkinim izpitom in ker je ugotovil, da se ji je zgodila krivica, se je pritožil na državni svet iz sledečih razlogov. Izpitno komisijo niso sestavljali trije komisarji (ker so trije profesorji izpraševali istočasno dve kandidatinji) in v presledku med izpraševanjem enega in drugega predmeta iste skupine se je kandidatinja morala podvreči izpitu iz telovadbe ter takoj nazaj k drugemu ustnemu izpitu, čeravno se je par

dni pred tem udarila v koleno in je zaradi udarca še bolehal.

Državni svet je sedaj izrekel sodbo in oceno maturitetne komisije glede Marije Belgiorio razveljavil ter obsodil prosvetno ministrstvo na povračilo stroškov postopka.

Državni svet pravi v sodbi, da zakon predvideva, da se izpitna komisija lahko razdeli v dve podkomisiji, toda vsako od dveh morajo sestavljati najmanj po trije izpraševalci. Ob zaključku dneva pa, da se mora vsa komisija sestati in pregledati ocene. Tako se glasi sodba: »Sama fizična prisotnost komisarjev, ali njihovo zanimanje v presledkih odnosno površno se ne pomeni skupnosti (collegialità), ampak je to samo navidezni način formalnega izvrševanja pravila, ki velja za zrelostni izpit, in dejansko popolna kršitev njenega smisla in bistvenosti.«

Ta sodba državnega sveta je prva v predmetu zrelostnih izpitov in je zbudila velik odmev po vsej državi. Listi prinašajo tudi sliko dijakinje Marije Belgiorio.

Medtem pa se je Marija Belgiorio lani zopet predstavila k maturi in srečno uspela.

Ob obletnici Einaudijevega rojstva

V soboto 24. marca so se na vseh šolah spomnili pokojnega bivšega predsednika republike sen. Luigija Einaudija, ki se je bil rodil prav tistega dne v daljnem letu 1874.

Dijakom naših višjih srednjih šol je o tem velikem Italijanu govoril prof. Rafko Premrl. V preprosti, živi besedi je predavatelj orisal vse Einaudijevo življenje ter prikazal pokojnika kot profesorja, ekonomista in politika.

Iz Sovodenj

V petek 16. marca je v naši vasi umrla v 76. letu starosti gospa Afra Melzer. Pogreba se je udeležilo lepo število znancev in prijateljev.

Vsem preostalim in se posebej gd. Mery in g. Ladiju naše iskreno sožalje.

Roditeljski sestanek

Ravnateljstvo Nižje srednje šole v Gorici sporoča, da bo v nedeljo, 1. aprila, ob 10.30 v šolskih prostorih v ul. Randaccio roditeljski sestanek, na katerem se bo razpravljalo o uspehu dijakov. Ker bo ta sestanek zadnji v tem šolskem letu, vabi ravnateljstvo vse starše, ki imajo svoje otroke na tej šoli, da se ga udeležijo.

Obvestili

Tukajšnje Solsko skrbništvo (Provveditorato agli Studi) sporoča, da je izšla okrožnica o premeščanju rednih učiteljev za šolsko leto 1962/63.

Z okrožnico se učitelji lahko seznanijo ne samo na samem Solskem skrbništvu, ampak tudi na vseh šolskih nadzorništvih in ravnateljstvih naše pokrajine.

Isto Solsko skrbništvo sporoča tudi naslednje: »Dne 11. maja 1962 bodo volitve prve stopnje za obnovitev mest v tretji sekciji (Osnovne šole) Višjega sveta pri Ministrstvu za javno vzgojo. Volitve se lahko udeležijo vsi šolski nadzorniki in ravnatelji ter redni učitelji.

Na vsaki kandidadni listi bosta lahko po DVA kandidata.

Za predložitev liste je potrebnih 57 podpisov.

Vsak volivec bo lahko dal kandidatom izbrane liste po 1 preferenčni glas.

Kandidatne liste sprejema ta urad do 12. ure dne 16. aprila t.l.

Otroški vrtec v Števerjanu

Zupanstvo sporoča, da bo slovesno otvorilo otroškega vrtca v nedeljo 1. aprila.

Avtomobili na Goriškem

Pretekli teden so v goriški provinci presegli kvoto 20.000 avtomobilov. Lastnik avtomobila, ki bo nosil evidenčno tablico Gorica 20.000 je g. Ferruccio Petronio iz Tržiča.

Športne novice

V soboto, dne 3. marca, se je zaključilo letošnje srednješolsko tekmovanje v odbojki, katerega se je udeležilo tudi moštvo slovenskih srednjih šol.

Prvo tekmo so naši dijaki odigrali z moštvom Tehnične šole in zmagali z izidom 15:15 in 16:14. To jim je odprlo pot do srečanja z Industrijsko šolo kar je pomnilo, da imajo pravico, da se borijo za vrvo mesto. V prvem srečanju so naši fantje z lahkoto odpravili nasprotnike s 15:12 in 15:3, v drugem, odločilnem pa so zaradi utrujenosti morali kloniti in prepustiti zmago predstavnikom italijanske šole.

Slovensko moštvo so sestavljali: Anselmi, Kušič, Lavrenčič, Devetak, Pelicon, Pavlin, Pintar, Figelj in Tence.

Preden se je odpravil k počitku

Zelo pogosto zmerjamo današnje ljudi in zlasti današnjo mladino. Prav tako je tudi s političnimi ljudmi in kljub temu razpolaga tudi današnje človeštvo z mnogimi vzori. Tak je prijatelj človeštva in Nobelovo nagradjenec dr. Schweitzer pa tudi ameriški zdravnik dr. Tom Dooley, ki bi bil sedaj star 35 let, če bi bil še pri življenju.

Prvič so poročali časniki o njem decembra 1955, ko je prejel največje odlikovanje ameriške vojne mornarice. Pri izbruhu in pozneje pri zaključku vojne v Indokini je pri pobegu in evakuaciji 600.000 ljudi opravil junaško delo. Njegovo dramatično poročilo pod naslovom: »Reši nas vsega hudega« je postalo najboljše delo ameriške celine.

V svoji drugi knjigi »Ob robu mladega jutra« je dr. Tom Dooley pripovedoval o svojih drugih doživljajih. Zapustil je mornarico in z ogromnimi dohodki svoje prve knjige je v Laosu zgradil sredi prazgod bolnišnico. V svoji tretji knjigi »V noči, ko so zažgali hribe«, pripoveduje o razširivih svoje majhne bolnišnice s prostovoljnimi prispevki iz Amerike. Tragični konec knjige pa je čitatelju povedal, da boluje pisatelj na zelo redki vrsti obolenja, na melanomi, ki je neke vrste rak.

Za veliki svet je drama prišla zvečer 24. avgusta 1959, ko so celo deveto nadstropje velike newyorške bolnišnice proti raku, opremljali z električnimi žicami, z žarometi, različnimi aparati in tehniko. V sobi št. 910 je sedel mlad človek, ki naj bi ameriškim televizijskim gledalcem prikazal televizijsko serijo pod naslovom »Biografija nekega obolenja na raku«.

Hoovert Smith, eden izmed najuglednejših ameriških časnikarjev, je intervjuval mladega človeka v modri pidžami in ga je vprašal, zakaj dovoljuje tak intervju in kakšen je vzrok za prenos njegove operacije, ki bo izvršena jutri zjutraj po televiziji. »To se bo zgodilo samo zaradi honorarja, ki ga bom takoj nakazal svoji bolnišnici v Laosu. Gotovo bi bil prvi norec, če bi se operacije ne bal, upam pa, da bo ta televizijski prenos spodbudil mnoge ljudi, da se bodo pravočasno pustili pregledati.«

Slednjega dne so zdravnika doktor Dooleya operirali in operaciji ki je trajala 3 ure prenašali po televiziji. Dva meseca pred tem je takrat 32 letni zdravnik opazil na prsih orno tumor. Eden od njegovih kolegov mu je v njegovi bolnišnici v Laosu oteklino odstranil. Njaka so se oteklina pojavile na spodnjem delu prsi.

Kirurg se je nenadoma oglašil v zvočniku televizorja in dejal »Mi ne vemo, če je to rak. Če je, prihajamo najbrže prepoznati, če ni, lahko gojimo najboljše upanje«. Histološka preiskava tkiva je dokazala, da v preiskovanem tkivu ni z rakom okuženih celic. Kljub temu so 27. avgusta izvršili pravo operacijo. Desno prsno stran dr. Dooleya se z vsemi mišicami in žlezami odstranili, da bi na ta način preprečili vsako nevarnost metastaze - ponovitve obolenja. Ogromno rano so pokrili s kožo, ki so jo izrezali pacijentu v spodnjem delu nadlahtnice. Operaterji so bili optimisti.

Po kratki rekonvalescenci je 10. septembra dr. Dooley zapustil tudi okrevališče. Uredil je pošto in si izposloval zelo kratek bolezenski dopust. Ze 23. septembra je prišel s predavanji, da bi si zaslužil denar za bolnišnico v Laosu. Bil je neutrudljiv in je delal takorekoč noč in dan.

Za Božič je bil že spet v Laosu v svoji bolnišnici. Politična situacija ga je zelo

zaskrbljala. Da ne bi zbujal nezaupanja pri domačinih, je odklanjal celo uradne ameriške podpore.

Barva njegovega obraza je bila dobra, le utrujen je bil hitro. Mnogo je potoval. Spomladi 1960 je odletel v New York na ponovno preiskavo. Vse je bilo zelo ugodno in vsi izidi negativni. Julija je spet odletel v Laos in dejansko prevzel svoje delo.

Oktober 1960 je dr. Dooley ponovno odletel v New York na preiskavo. Vsi izidi so bili ponovno negativni. Zdaj je bil na čelu že kar velike zdravstvene organizacije, ki je štela poleg njega še 23 zdravnikov in 22 ameriških bolničarjev in bolničark. Koncem oktobra se je zopet vrnil v Azijo.

Hitro se je utrujal, kar pa spričo težke operacije nikogar ni presenečalo. S svojim avtom se je brezskrbno prevažal po predelih, kjer je kar mrgolelo komunistov. Če so mu kolegi tako početje očitali, se jim je smehljaj kot bi vedel za neko skrivnost...

Se isti večer pa je moral v bolnišnico, ker se je počutil zelo slabega. Pri njem na obisku je bil tudi njegov brat in temu je prikazoval rentgenološke posnetke, zlasti okrog hrbtenice. Bili so to majhni beli madeži in dr. Dooley je pripomnil: »Vidiš, prav zaradi njih imam take bolečine, sedaj se bo ta golazen naselila v moji hrbtenici. Bož v nebesih! Jaz pa imam še toliko delak«.

Dne 8. decembra so za dr. Dooleya pri-

peljali v Laos težak kovinski steznik. To je bila edina opora za njegovo hrbtenico, ki je že razpadala. Prišel je z zadnjo inspekcijo bolniških naprav. Bolečine so bile neznosne in vsakih nekaj ur jih je krotil s protibolečinskimi sredstvi. Končno niso nič več zalegla, zato so ga prepeljali v Bangkok. A naslednje jutro je z letalom odletel v Združene države.

Dne 29. decembra 1960 je prispel na newyorško letališče, kjer sta ga pričakovala brat in njegova dolgoletna prijateljica Tereza.

Poleg bratovega voza je stal pripravljen tudi bolniški voz, ki pa ga je dr. Dooley odklonil. Z bratovim avtomobilom so ga nemudoma prepeljali v bolnišnico.

Dne 11. januarja 1961 mu je ohromela desna stran obraza. Tudi videl ni več dobro. Nevarne oteklina raka so se hitro razširjale. Obiskala ga je njegova mati. Ker pa je bila tudi sama zelo težko bolna, je vztrajal na zahtevi, da se vrne domov. Ni želel, da bi prisostvovala njegovi agoniji. Dne 17. januarja 1961. je bil Tom Dooley star 34 let. Ležal pa je v nezavesti in svojih prijateljev ni spoznal, šele popoldne se mu je zavest vrnila, ko ga je obiskal kardinal Spellmann.

Dne 18. januarja je prispela Tereza. Le zelo narahlo ji je pomignil, razumela je, da se mu bliža konec. Svoje telo je daroval bolnišnici in zahteval, da ga obducirajo, zato da bodo mladi študenti lahko študirali redke primer obolelosti na raku pod imenom melanoma.

BOGASTVA SAHARE

Znano je, da je bil eden izmed glavnih vzrokov bojev v Alžiriji želja obeh strank po posesti neizčrpnih bogastev, ki jih skriva saharo podzemlje. Med zemeljskimi zakladi naj omenimo petrolej in metan, v zadnjih časih pa se tudi mnogo govori o ležiščih železne rude.

Koliko je petroleja in metana v francoski Sahari? Pri odgovoru na to vprašanje nam lahko pomagajo uradne številke, ki govorijo o proizvodnji v letu 1961. Pridelali so 15,4 milijonov ton petroleja in 215 milijonov kubičnih metrov zemeljskega plina. Iz tega je razvidno, da je postala Sahara med največjimi svetovnimi proizvajalkami zemeljskega olja in plina.

Proizvodnja petroleja pa bi bila leta 1961 še za 2,5 milijona večja, če ne bi prišlo do pretrganja naftovoda v Edjelehu. Zaradi vojaške preprežalje so ta naftovod pokvarili in ga ni bilo moč rabiti polnih dvaindeset dni. V letošnjem letu predvidevajo, da bodo pridobili nad dvajset milijonov ton petroleja in nad pol milijarde kubičnih metrov metana.

Te številke zadevajo proizvodnjo, toda s tem se zakladi še niso izčrpali. K zakladom, ki jih je povečala oljevska roka moramo omeniti številne priprave, naftovode in naftovode. Sedaj delujeta dve »pipes-lines«, dolgi 780 in 1186 kilometrov. Prvi naftovod povezuje Edjeleh in La Skhirro, drugi pa Edjeleh in Bougie, mestece, ki leži med Alžirijo in Costan-

tino. Oba naftovoda skupno lahko proizvedeta v enem letu enaintrideset milijonov in pol ton petroleja.

Poleg tega pa so Francozi postavili še metanovod, ki je dolg 380 kilometrov in ki veže Hassi R'Mel in Oran. V puščavi so zgradili poleg vrlece celna naselja, v katerih najdemo najmodernejše hiše ter odlično urejene hotele. Investicije so v desetih letih znašale 732 milijard lir. Preprost račun nam pokaže, da Francija prihrani s saharjskim metanom in petrolejem 136 milijard letno. To vsoto bi namreč Francozi porabili, če bi morali petrolej in zemeljski plin uvažati.

Vsa petrolejska ležišča, ki so jih Francozi odkrili preko Atlantskega gorvoja, bodo ostala po evianskih določilih francoska last. Doslej so Francozi dovoljevali tujim investicijam trideset odstotkov skupne vsote. Med tujimi investicijami za enkrat ne najdemo italijanskega deleža, čeprav se je predsednik ENI-ja Mattei veliko prizadeval, da bi tudi Italija dobila del torte. V zadnjem času so odstotek dovoljenih tujih investicij znižali na deset odstotkov, toda kljub temu, da so se s tem znatno znižale količine tujega kapitala, še vedno lahko trdimo, da imajo tujci v francoski Sahari še vedno velike dobičke.

Von Karajan je zmagal

Sloviti avstrijski dirigent Herbert Von Karajan se je po dolgi polemiki zopet vrnil k dunajskemu opernemu gledališču. Pred časom je namreč sloviti avstrijski dirigent odpovedal svoje sodelovanje pri znamenitem dunajskem opernem gledališču, ker avstrijsko ministrstvo za vzgojo ni upoštevalo njegovih želja. Ministrstvo je namreč želelo, da bi največja avstrijska gledališča poddržavili, da bi s tem izravnali krizo tamkajšnjih opernih in koncertnih predstav. Takemu mišljenju pa se je sloviti mojster taktirke odločno uprl, ker bi po njegovem mnenju državni poseg v opero zavrl umetniški zanos posameznih interpretov. Svetovno javno mnenje je z veliko pažnjo sledilo Von Karajanovi odločitvi, da zapusti Dunaj ter se preseli v tujino. Po dolgih pogajanjih so končno prišli do kompromisa, s katerim so bili vsi zadovoljni.

Pretekli teden se je Herbert Von Karajan vrnil v največje avstrijsko gledališče, kjer je dirigiral Verdiejevo opero »Aida«. Občinstvo, ki je od tedaj priliki napolnilo do zadnjega kotička prostorni dunajski umetniški hram, je slavnega dirigenta pozdravilo z vsem navdušenjem. Vsakdo si je lahko pričakoval veličasten povratek znanega mojstra taktirke, saj je bilo očito komu je dunajsko občinstvo podelilo svoje simpatije ob času časopisne polemike. Triumfalna koronacija v »Aidi« je Dunajčane tako pretresla, da so jo izvajalci morali večkrat ponoviti. Dirigent pa se je moral navdušenemu občinstvu kar petkrat pokloniti preden so se gledalci pomirili. Podobno ozračje navdušenja je spremljal celoten potek Verdiejevega dela.

V operi so peli odlični italijanski pevci kot Giulietta Simionato, ki je še enkrat pokazala svoje velike zmožnosti v vlogi Amneris, Aida Bernard, Gastone Limarilli, Aldo Protti in Boris Cristoff.

Po predstavi je Von Karajan odpotoval iz avstrijske prestolnice v Rusijo, kjer bo z dunajskim filharmoničnim orkestrom držal vrsto koncertov.

Kako se pomladimo v petnajstih dneh

Vsa zgodba o novi senzacionalni pomlajevalni kuri, ki traja petnajst dni ter nam pomladi telo za najmanj dvajset let, se je pričela preteklega avgusta. Zgodilo se je, da se je neka ameriška gospa petinštiridesetih let, mati treh otrok, odpravila v neko zasebno kliniko v Westportu, v zvezni državi Connecticut. Klinika je bila pravzaprav skromna podeželska vila, ki je imela na vratih visoko zvoneči naslov »Budkon Centra«.

Cez dobra dva tedna je iz tega zdravstvenega zavoda prišla ista gospa, toda s popolnoma drugačnim obrazom. Njena koža je bila svežja, brez podočnic in gub, ki jih prinašajo leta. Vsakdo, ki jo je srečal je sodil, da nima več kot petindvajset let.

Kura, kateri se je ta ameriška gospa podvržla se imenuje »chemerasure« in je po mnenju znanih zdravnikov »zadnja beseda v plastični kirurgiji, ali bolje rečeno najboljši nadomestek plastične kirurgije«.

Kljub temu pa je iznajditelj tega čudovitega postopka, dr. Frank Combes, ki se je že pred časom umaknil v zaslužni pokoj, skupaj s svojimi kolegi, s katerimi vodi »Budkon Centra« v zaporu.

Prav tako je tudi sam postopek »chemerasure« pod obtožbo. Lahko si mislimo, da vsa ameriška javnost, posebno nežni spol, zasleduje razpravo z vso pozornostjo.

Preteklega septembra je znana ameriška revija »Look«, ki je ena izmed najbolj branih ameriških revij, v posebnem dopisu prenesla novico o pomlajevalni kuri »chemerasure«. Statistike so ugotovile, da je članek prebralo najmanj dvajset mi-

lijonov Američanov. Poleg tega pa je revija prinesla tudi številne slike, ki so prikazale vsa obdobja pomlajevalne kure.

»Chemerasure«, ki je zdaj pod obtožnico, je po mnenju večine ameriških zdravnikov zelo enostavna in učinkovita kura. Poleg tega pa so gospe, ki so se pomladile v »Budkon Centra« pripravljene pričati na sodišču v korist inkriminirane klinike. Po vsej verjetnosti najdemo vzrok za inkriminacijo pomlajevalne kure v članku revije »Look«, saj si lahko predstavljamo, kakšno reklamo je pomenil za Američane. Po tem dogodku je bil poštni urad v Westportu naravnost zakopčan pod množico pisem, ki so po večini imele isto vsebino: prenotacijo za vstop v kliniko in prošnjo za popis celotnega postopka. »Chemerasure« je v nekaj tednih postal pravcati napoj mladosti in lepega življenja.

Članek pa niso prebrali samo ljudje, ki bi se radi pomladili, pač pa tudi predstavniki oblasti. Ministrstvo za zdravje zvezne države Connecticut je skupno z agenti policije in gasilci pripravilo nadzorstveni obisk klinike. Iz tega obiska je sledila aretacija starih specialistov za obratno kirurgijo, ki so, tako so zatrjevale oblasti, vodili kliniko brez dovoljenja. Poleg tega pa so gasilci bili po obisku mnenja, da so naprave proti požaru v kliniki nezadostne. V trenutku obiska oblasti je bilo v kliniki sedem pacientk, katerim so dovolili, da lahko končajo kuro, toda pod stalnim nadzorstvom agentov javne varnosti.

Revija »Look« ni posegla v škandal. V eni izmed kasnejših števk smo lahko brali kratko novico: »Naša revija se je zanimala samo za zdravniški poseg dr.

Franca Combesa. Prepričani smo, da ni smoj poklicani, da govorimo o posegu oblasti v to zadevo.«

Mnogi se celo sprašujejo ali ni bila vsa zadeva z oblastmi že vnaprej pripravljena, kot neke vrste reklama. Pretekli teden je na primer »Hollywood reporter« objavil mali oglas, ki pa ni tako majhen, saj je zavzemal dobro polovico strani tega časopisa, v katerem propagirajo novo pomlajevalno kuro, ki v pičlih petih dneh spremeni človeški obraz ter ga pomladi za najmanj dvajset let. Prepričani smo, da če bi bolje zasledovali postopek, ki ga oglašja hollywoodski dnevnik, bi verjetno odkrili »znanstvenik«, ki je v nekaj tednih prekopal in ukradel postopek ubogega dr. Combesa.

Verjetno bomo čez nekaj časa lahko brali v vseh svetovnih damskih revijah o postopku »chemerasure«. Kot smoj že dejali je treba prebiti v kliniki petnajst dni. V tem času vam zdravniki namažejo obraz s številnimi kremami, s katerimi odstranijo vrhnje plasti kože. Kemični proizvod, ki ga uporabljajo kot bazni pripomoček za to kuro je napravljen na osnovi prepemogove kisline. To je kislina, ki jo pridobivajo iz katrama, ki ga vsebuje premog. Proizvod razmažejo po obrazu in čez nekaj dni opazimo, da se vrhnja plast kože na obrazu odluči brez vsake bolečine in ne da bi pustila za seboj vidno sled. Dr. Combes zatrjuje, da ta kemični proizvod ni nikakor škodljiv, ker ne rani spodnje ležečih plasti kože, kakor tudi ni nevaren očem.

Zanimivo bo slediti sodni razpravi, ki se bo vršila v prihodnjih dneh. Videli bomo, kaj sodijo o pomlajevalni kuri mnogi ameriški sodniki.

POD ČRTO

Kako se je Tito polastil KP Jugoslavije

Ceprav sta Gorkič in Bukarin vso operacijo do potankosti preštudirala, se jima je zdelo oportuno, da bi vsej zadevi dala videz spontanosti in demokratičnosti. Direkcija levega centra KPJ ni bila takoj odstavljena, kakor tudi ni bila skupina izučena v Sovjetiji, takoj poslana v celoti v Jugoslavijo. V začetku so pošiljali v Jugoslavijo samo nekatere ljudi, ki so jih skrbno izbrali ter selekcionirali. Ti so imeli nalogo, da prepričajo lokalne organizacije stranke v Jugoslaviji - med temi najprej zagrebško sekcijo -, da bi zahtevale intervencijo Kominterne, ki bi tako vstopila v notranje življenje KPJ.

Kovinarski delavec Djuro Djaković, ki je bil po rodu Hrvat ter je imel visoke moralne vrline, je bil poslan iz Moskve (kjer je posejal tečaj Kominterne) v Zagreb kot vodja celotne operacije. Uradno je odšel v Jugoslavijo kot tajnik kovinarskega sindikata. Njegov podrejeni je bil bivši vojni ujetnik avstro-ogrške vojske v Rusiji, Matjaž Brezovič. Brezovič je bil imenovan za tajnika hrvaške partije (kasneje pa je prišlo na dan, da je bil vohun jugoslovanske policije). Na Dunaj so poslali bivšega črnogorskega učitelja, ki je posejal politično-vojaško Akademijo »Tomačeva« v Leningradu: Duvana Malešića - Martinovića. Na Jovanu je bil Malešić posrednik med Gorkičem, ki je ostal v Moskvi in Djakovićem, ki je deloval v Zagrebu. Nadaljni sodelavec v tej operaciji je bil tudi Josip Broz (današnji Tito), ki je prišel v Jugoslavijo že pred dvema letoma (torej petletni leta 1925 in ne leta 1920 kot sam sedaj trdi). Josip Broz je bil eden izmed zadnjih iz skupine tujcev, ki so služili Rdeči armadi v času državljanske vojne. Ti tujci so bili odpušteni med leti 1923

in 1925. Josipa Broza je odkril ter ga valoriziral Djuro Djaković. Kaj kmalu je Djaković spoznal, da si je pridobil prvovrstnega sodelavca. Medtem ko se je večina zagrebške partijskega odbora upirala navodilom Kominterne, je Josip Broz, ki je bil član tega odbora, s podporo maloštevilnih pristavev prepričal večino, da je pristala navodilom na posebni seji februarja 1928 v Zagrebu.

Tu so sprejeli Brozov predlog, da zahtevajo pomoč Kominterne, ki se je na ta način vrnila v notranje življenje KPJ in sam Josip Broz je postal tajnik zagrebške partijske sekcije.

Kominterne je sprejela spontano željo jugoslovanskih komunistov. Maja leta 1928 je Kominterne poslala KPJ odprto pismo, s katerim je uradno odstavila vodstvo levega centra partije ter je imenovala provizoričen odbor, kateremu je načeloval Djuro Djaković in ki je imel nalogo pripraviti Kongres.

Tito se dandanes zatrjuje, da je bila ta farsa spontana iniciativa partijske baze. Vsakdo pa je lahko razumel, da je bila celotna akcija vodena in pripravljena v Moskvi.

Toda dva nepredvidena dogodka sta radikalno spremenila nadaljni potek: atentat na Radića junija leta 1928 in odprava ustave ter političnih svobodšin z zakonom, ki ga je izdal kralj Aleksander januarja 1929. Atentat v beogradskega parlamentu je jasno pokazal, do kakršne mere se je izrodilo sovražstvo med Srbi in Hrvati. Moskva in njena skupina ni sedaj več mogla ignorirati ali iti mimo nove stvarnosti. Kominterne je nenadoma spremenila svojo politiko: namesto socialnega boja so komunisti pretežno govorili o raznarodovalnem boju. Tedaj so organizirali vojaški odpor partije, kateremu je načeloval Josip Broz.

Odbor je zbiral zaloge orožja in municije v velikem obsegu. Pri delu so pomagali tudi maščarski tibežniki iz »sovjetske republike«, ki jo je zasnoval Bela Kuhn in mladinska organizacija Radićeve stranke. Prepričani so bili v komunistično

zmagov v narodnostni borbi hrvaškega ljudstva, ki bi se uprlo srbski nadvladi v Jugoslaviji.

Toda policija je potom Matjaža Brezoviča in nešteti drugih vohunov, ki so se vthotapili v partijo, vedela za vsako podrobnost njihovega delovanja ter jim pripravila 1. avgusta 1928 past. Sodišče je kaznovalo s petimi leti zopora prav onega, ki je čez nekaj let postal jugoslovanski državni poglavar.

6. januarja 1929 je kralj Aleksander uvedel diktatorstvo, opirajoč se na vojsko, katero so vodili srbski oficirji in na policijo. Komunistični partiji so tedaj predložili ultimatum: če se boste zanimali izključno za socialna vprašanja ter se ne boste vmešali v nacionalni konflikt med Srbi in Hrvati ter Srbi in Makedonci, vas bomo pustili pri miru. V nasprotnem slučaju vas bomo uničili. Jasno je da KPJ ni mogla sprejeti kompromisa. Ko so komunisti zavrnili ultimatum je prišlo do preganjanja vseh članov in simpatizerjev partije. Djuro Djaković je bil umorjen, desetine in stotine komunističnih vodij so ubili ali pa jih pozaprlj po ječah. Bila je velika sreča za Josipa Broza, da so ga zaprli pred 6. januarjem. Bil je zaprt v ječi v Lepoglavi, kjer je bil deležen človeškega postopanja. Kot jetniški električar je lahko šel zvečer v mesto in ker so ga ženske kaj rade gledale, se mu je kaj dobro godilo. Kljub vsemu temu delu pa je lahko obiskal partijski tečaj, ki sta ga v jetnišnici organizirala Moša Pijade in Rodoljub Čolaković. In prav tu so se izkazal kot eden izmed najmarljivejših študentov.

Josip Broz je vstajal vsako jutro ob starih in se je v svoji celici učil lekcij, ki sta mu jih zadala učitelja.

Gorkičeva skupina se je po 6. januarju razšla in s tem dokazala, da je bila sestavljena iz trmoglavcev, izdajalcev in slabih politikov. Sola jugoslovanske komunistične partije v Moskvi, ki je od vseh začetkov kazala nezavestnost v operaciji Bukarin-Gorkič, se je tedaj revolucionirala. Majhna skupina jugoslovanskih to-

varišev, ki je vzdrževala stike z rusko opozicijo Trotskega, je pripomogla, da se je želja po spremembi razvila v odprto in dokončno interno revolucijo. Raport, ki ga je predstavil neki delegat Kominterne je glavna skupščina šole odbila z devetdesetimi glasovi proti petim.

V tem času se je že zaostrišla borba med Stalinom in Bukarinom. Zaradi tega bi verjetno ostala skupščina, ki je bila nasprotna Gorkiču (in torej tudi Bukarinu) pri življenju. Toda opozicija je imela, kot smo videli, stike s trotskijevci, zaradi tega pa je bila protistalinovska in protibukarinovska. Trije izmed študentov so bili izključeni za leto dni iz partije, medtem ko so prisilili dvajset nadaljnjih, da so opustili šolo ter se izselili iz Moskve.

Na četrti Konferenci KPJ (Ljubljana decembra 1934) so prikazali v resoluciji Pouk let 1929-31 interno revolucijo tovarišev partijske šole v Moskvi z naslednjimi besedami ter jo strogo obsodili:

»...med voditelje so poleg najboljših delavcev kot Djuro Djakovića izvolili tudi vrsto tovarišev, ki niso bili vezani na partijo, ki niso zrastle v njej in ki so se izobrazili izven partijskega življenja. Glavna skupščina ni poskrbela za organsko zvezo med aktivisti, ki so se vzgajali v praktičnem delu iz dneva v dan v Jugoslaviji. Vse to pa je pripeljalo do tega, da so se oddaljili iz vodstva partije najboljši elementi tako v emigraciji kot v matični državi.

Vrsta najzvestejših tovarišev v emigraciji je zapadla v hude politične zmote, ker so se oprijeli vabe trotskistov Čilige in Dragiča.«

(Zgodovinski arhiv KPJ - drugi del, str. 235-236, Beograd 1950).
Potem ko so obsodili Josipa Broza v Zagrebu ter ga zaprli v jetnišnico v Lepoglavi, se je njegova žena skupno s sinom Zarkom zatekla v Moskvo. Prišla je v partijsko šolo pred čisto, o kateri smo govorili, toda že po šesti glavne skupščine. Prišla je prav v trenutku, ko je ruski glavni odbor preiskoval jugoslovansko partijsko skupino. Kaj jo je gnalo,

da se je pridružila skupini proti politiki ruske partije in proti Kominterni v Jugoslaviji, ki se je popolnoma skladala s tisto politično orijentacijo, ki jo je predlagal in asimilirati njen moč?

Ze spomladi leta 1929 je bilo vsakomur očito, da bo politika Kominterne in Kića naletela v Jugoslaviji na buren neuspeh. Brozova žena se je popolnoma strinjala s tezo moskovske jugoslovanske partijske skupine, po kateri je Kominterne izgrala KPJ.

Ze v tistem času, to je še preden je odkrilo samo vodstvo KPJ, smo izvedeli za skrivno delovanje Matjaža Brezovića, ki je kot zaupnik Gorkiča špioniral za jugoslovansko policijo. Do tega odkritja je prišel dokončno Stanko Dragič, ki je skupno z Brozovo ženo preučil vse potankosti o aretacijah njenega moža in o drugih jugoslovanskih partijskih voditeljih. Socialna resničnost in politika, ki je vladala v notranjosti partije in izven nje, resničnost, ki se jo je lahko Pelagea Denis-Belousova dotaknila z roko po svojem povratku v Rusijo, jo je dokončno prepričala, da je sprejela kritike in politično linijo članov jugoslovanske partijske šole v Moskvi. Dva tedna po svojem prihodu je odpotovala v Omsk na obisk k očetu, ki je bil kot boljševik za časa čarizma kazensko premeščen v Sibirijo. Zelo verjetno je, da jo je prav ta lev stare garde prepričal o pravilnosti Čiligove teze. Poleg tega pa ne smemo pozabiti, da je bil njen oče delovodja izdelniškega oddelka v Omsku, kjer je delal kot vojni ujetnik Josip Broz. Gotovo je tudi, da je Pelagejin oče pridobil današnjega Tita za komunistično ideologijo. Josip Broz ni ostal samo med vojno, pač prav do zime 1919/20 skrajno zvest Avstriji, njenemu cesarju in svojemu vojaškemu činu feldwebela - narednika.

Na kakšen način je Pelagea Denis-Belousova sporočila svojo novo politično prepričanje svojemu možu, ko sta se po petih letih spet videla in začela skupno življenje?

(Nadaljevanje prihodnjic)

Občinska dejavnost v Nabrežini Arhangeli in avtomati

Na prejšnji seji, ki se je vršila 12. marca je župan sporočil, da je občinska gradbena komisija odobrila načrt za gradnjo hotelske šole ustanove ENALC. Ta hotel, ki bo združen z gostinsko šolo bodo zgradili na nabrežinski obali. Ustanova bo za dela potrosila približno 450 milijonov lir.

Dalje je župan poročal, da je pred dnevi sprejel grofa Guarnierija, ki je član upravnega sveta števanske papirnice in ki mu je sporočil, da bo papirnica ugodila občini v zadevi okrog zemljišča za pokopališče v Devinu. Nato sta tudi razpravljala o zemljišču jusarjev iz Medjevasi. Ta zemljišča namerava papirnica nakupiti, da bi zgradila svojim delavcem stanovanja. Dalje sta razpravljala o spremembi naše delavne sile, moške in ženske, ki mora imeti prednost pred delavci iz drugih občin. Grof je obljubil, da se bo za to zavezoje naprej zanimal, istočasno pa je zahteval, da je pripravljen takoj sprejeti na delo v »Cotonificio Triestino« večje število deklet.

Končno je župan še poročal, da je podjetje SMAT izplačalo 750.000 lir za triletno najemnino kamnoloma. Odbornik Terčon je tedaj predlagal, da se odobri še eno stalno občinsko mesto in sicer za oskrbnika vseh pokopališč. Predlog je bil sprejet.

Nato je prišlo na dnevni red nadaljevanje razprave o občinskem proračunu. Odbornik za finance Josip Terčon je pojasnil svetovalcem važnejše postavke v izdatkih.

Najvažnejši izdatki so naslednji: plače občinskih uslužbencev - uradnikov, soferja, poljskega čuvaja, cestarjev, šolskega sluga in prispevki za razne konzorcije znašajo skupaj 66 milijonov, javna razsvetljava, vodovod in pobiranje smeti 7,8 milijonov, prispevek ustanovam za turizem, tuberkulozo in higieno 2,7 milijonov, javna dela: poti, stavbe i. p. 7,6 milijonov, šole - razsvetljava, kurivo in oprema 7,9 milijonov, bolnice 9,7 milijonov, organizacija nove službe za odnosaenje smeti 4 milijone, gradnja dveh otroških vrtec v Sempolaju in Devinu 43 milijonov, razni izdatki 14,4 milijonov.

Skupno bo torej izdatkov rednih in izrednih 163.123.964.

Predvidenih dohodkov pa 121.671.803. Primanjkljaj bo torej znašal 41.452.161. Za kritje primanjkljaja bo občina prosila za državno pomoč.

Odbornik Terčon je zaključil svoje poročilo z izjavo, da je proračun predlog odbora ter je povabil svetovalce, da ga skupno predebatirajo.

Po krajši debati se je seja zaključila. V torek, 20. marca je nabrežinski občinski svet nadaljeval s svojim delom. Župan je najprej sporočil, da je prejel obvestilo, da je bil 20. januarja podpisan dekret, s katerim se v naši občini ustanovi krajevna turistična ustanova za področje Sestlan-Devin. Ko bo dekret objavljen v uradnem listu, se bo sestavil upravni odbor.

Po pojasnitvi o delovanju turistične ustanove, ki jo je podal svetovalac dr. Rinaldini in po vprašanju dr. Floridana o nekaterih vprašanih v zvezi z industrijsko šolo, je svetovalac Bandini vprašal župana, kako je z zadevo zdravnikov, ki so prevzeli zavarovanje INAM in ki so zaprosili za uporabo občinskih ambulatorijev. Zgleda, da jim občina ni ustregla.

O tem vprašanju se je vnela dolga debata, v katero je poseglo več svetovalcev,

ki so bili različnega mnenja. Nekateri so zagovarjali, da se ambulatoriji dajo na razpolago zdravnikom, medtem ko so ugovarjali, da obč. ambulatorije lahko uporablja izredno obč. zdravnik. Govorili so dr. Floridani, g. Markovič, g. Drago Legiša, dr. Rinaldini in drugi. Končno je bil sprejet predlog odbornika Draga Legiša, da se dajo ambulatoriji na razpolago tudi ostalim zdravnikom, če plačajo 1000 lir na uro. Občina pa jim bo zagotovila razpolago vseh instrumentov, s katerimi so opremljeni občinski ambulatoriji. Za občinskega zdravnika ta najemnina ne bo veljala, vendar pa bodo določili znesek, ki ga bo prispeval za uporabo instrumentov.

Po tej razpravi se je občinski svet sestal za zaprtimi vrati ter proglasil nadaljnjo zasedanje za tajno.

V ponedeljek 26. marca se je nabrežinski občinski svet ponovno sestal. Župan Skrk je svetovalcem sporočil, da je zaprosil za sprejem pri dr. Mazzi, da bi skupno preučili vrsto važnih zadev.

Nato je govoril odbornik Josip Terčon, ki je svetovalcem odgovoril na številna vprašanja v zvezi z občinskimi proračunom. Odbornik je pristavil, da v danih pogojih proračuna ni mogoče uravnovestiti, ker odpade na plače občinskih uslužbencev pretežni del vseh občinskih izdatkov. Dodal je še, da bodo meseca aprila izplačali vsem uslužbencem 10.000 lir kot predujem za poviške, o katerih sedaj razpravljajo v rimskem parlamentu.

Odbornik Vižentin pa je seznanil prisotne, da se je sestala posebna komisija, ki je izdelala prednostno lestvico za po-

delitev sedemnajstih stanovanj, ki jih je zgradila družba za javna stanovanja. Isto družbo je občina naprosila, da bi zgradila še nadaljnjih 50 hiš, da bi s tem odpravili stanovanjsko krizo v občini.

† August Piccard

Sloviti raziskovalec morskih globočin, prof. August Piccard je umrl 24. marca v Lozani. Pokojnik je zaslovel že v času, ko je bil docent na bruseljski univerzi. Tedaj so sodili o njem, da je eden izmed najresnejših strokovnjakov-raziskovalcev stratosfere z balonom. V letih 1931 in 1932 je izvršil dvoje poletov, ki sta Piccarda proslavila po vsem svetu. Prvič je z balonom dosegel višino 15.781 metrov, pri drugem vzponu pa 16.940 metrov. Med svojimi vzponi v stratosfero je preučeval kozmične žarke in tako odprl nova raziskovalna polja v tovrstni znanosti.

Po drugi svetovni vojni se je Piccard odločil za raziskovanje morskih globočin. Pri tem mu je pomagal sin Jacques. Oče in sin sta s posebnim batiskafom »Trste«, ki so ga izdelali v našem mestu dosegla rekord v potapljanju, saj sta se potopila leta 1960 nič manj kot 11.520 metrov.

August Piccard se je rodil leta 1884 v Bazlju. Studiral je v Zürichu, kjer je bil med najboljšimi študenti. Bil je tudi več let docent na tem švicarskem vseučilišču. Batiskaf »Trste«, ki so ga izdelale tržaške ladjedelnice, mu je prinesel občutno slavo. Tržaška občina pa je zaletu in sinu podelila častno meščanstvo.

V zadnjem času se je Piccardova slava nagibala k zatonu, saj sedanji čas ni pravi primeren za samotarske raziskovalce.

V italijanskem dramskem gledališču ve-lja že več desetletij običaj, da si boljši in priznani igralci ustvarijo okrog sebe igral-sko skupino, s katero gostujejo po ita-lijanskih mestih. Seveda ima ta način po-zitivne in negativne strani. Med pozitiv-nimi platmi je prav gotovo specializira-nost določene skupine v dramskem polju, ki je prvemu igralcu najbližje. Po drugi strani pa vidimo, da cepljenje in frakcio-niranost najboljših moči prav gotovo ne-gativno vpliva, saj v Italiji ne najdemo osrednje igralске skupine, ki bi bila kot celoten ansambel nad povprečjem.

Večkrat se dogaja, da glavni igralec tudi režira in piše igre, ki jih potem nje-gova skupina igra. Jasno je, da so vloge nalašč pripravljene za igralce, ki jih ima na razpolago. Med to zadnjo vrsto naj-demo tudi Daria Foa, ki skupno s Fran-co Rame že dalj časa izvaja farse na mo-derno stvarnost.

Farsu, ki smo jo preteklo soboto gleda-li v interpretaciji slovenskega gledališča, je avtor sam pred leti predstavil tržaš-ku občinstvu v Novem gledališču. Objek-tivni kritik se mora pri vsaki predstavi otresti vtisov, ki mu jih je vtisnila v spomin interpretacija drugih ansamblov v istem dramskem delu. Toda ta trditve ne velja za delo, ki ga je Foa nalašč na-pisal zase in za svoje igralce. Treba je pozorno pregledati do kakšne mere je znal slovenski poklicni oder razumeti Foa kot pisatelja, igralca in režiserja.

Ze takoj na začetku naj povemo, da je bil prevod Lelje Raharjeve misleno več-krat pomanjkljiv. Izpadle so premmoge jezikovne fineše, na katerih večkrat sloni vsa teža odrskega dejanja. Tem pomanj-kljivostim pa so se pridružile še jezikov-ne in stilistične ter celo slovniške napake

kar je celotnemu izvajanju odvzelo do-bršno mero resnosti. Pohvalna je režija Antona Martija, ki je znal slovenski duh povežati z italijansko sodobno komiko.

Glavno vlogo, ki jo je v Novem gleda-lišču igral Dario Fo sam, je soboto inter-pretiral Silvij Kopal. Lahko rečemo, da je Kopal ponovno zaigral, kot ni že dolgo časa. Odlična je bila njegova igra poseb-no tam, kjer ni kopiral avtorja, manj po-srečena pa v trenutkih, ko je hotel na vsak način interpretirati popolnega Ita-lijana. Takrat mu je vloga ušla iz vajeji ter se nekako razvodenela, ker je bila samo znanje, ne pa notranje občutena.

Tudi ostali igralci so se na moč potru-dili, da bi prepričali. Lahko z zadovoljst-vom ugotovimo, da so večinoma popravili slab vtis, ki so ga zapustili z zadnjo pred-stavo »Misične«.

S. R.

Repentaborski politični dogodki

Po daljšem premoru se je pretekli četr-tek 22. marca ponovno sestel repentaborski občinski svet. Med drugim je bila na dnevnem redu tudi odobritev občinskega proračuna. Prisotni so bili tudi trije iz-voljeni svetovalci »Slovenske liste« g. Alojz Milič, g. Branimir Lupinc in g. Komar. Zadržanje naših svetovalcev je bilo samostojno in nevezano na kateri-koli skupino večinske ali odpadniške sku-pine, ki so se odrgali od skupne liste. Skupno listo tvorijo, kot je znano pred-stavniki KPI in NSZ. Nočemo na tem mestu odkrivati ozadja in vseh dogodkov, ki so se odigrali v naši mali, a po-membni občini. Marsikaj je bilo takega, kar ni v čast tistim, ki hočejo nekaj iz-siljevati, a pri tem kaj radi pozabljajo na koristi naših občanarjev. Mnogo se šuš-lja in govori. Toda za govoričenje še naj-bolje vedo sami občinarji. Kdo pa ima prav budo že sami dobro razsodili. Tega se zavedajo tudi predstavniki »Sloven-ske liste«, ki so zavzeli ob priliki volitev proračuna edino pravilno in dosledno po-litično in to v smislu mandata, ki so ga prejeli od svojih volilcev.

Prve volitve o proračunu so izpadle ta-ko. V korist proračuna je glasovalo se-dem svetovalcev. Bilo je razvidno, da ob-činski tajnik ni znal pravilno tolmačiti v tem primeru zakona, ki pravi, da je pra-račun odobren z večino (polovica plus 1) glasov. Ker je v repentaborski občini pet-najst svetovalcev bi bilo potrebno za odo-britev proračuna vsaj osem glasov.

Iz še ne pojasnenih razlogov so glosa-vanje ponovili še pri isti seji. Pri tajnem glasovanju je bil proračun sprejet z osmi-mi glasovi. O tem glasovanju trdi »Pri-morski dnevnik«, da je popolnoma velja-ven. Vendar pa smo mnenja, da se bo o-pravilnosti še mnogo govorilo in debati-ralo. Dejstvo je, da je na hitro skrupuca-na enotna lista pri zadnjih občinskih volit-vah prikazala svojo nezmožnost uprava-ljanja občinskih zadev. Ze pri prvih važ-nejših odločitvah je bilo vsakomur jasno da je notranje razcepljena, kar bo upravo privedlo v propast. Eдина samostojna in sposobna politična skupina svetovalcev je skupina »Slovenske liste«, ki s svojimi kandidati in volivci tvori jedro, ki bo v bodočnosti pokazala, da se morajo občins-ke zadeve voditi po stvarnih in poštenih principih v korist vseh Repentaborčanov.

MALI OGLASI

Zelim spoznati preprosto deklet 34-37 let - prosim sliko. Ponudbe naslovite na: J. Stegel Gen. Delivery - Port Arthur Ont., Canada.

Odgovorni urednik:
Prof. IVAN RUDOLF
Tiskarna Adria, d. d. v Trstu

Uredništvo in uprava:
Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Dopisi za uredništvo:
ulica S. Anastasio 1/c - Tel. 23-039
Goriško uredništvo:
Gorica, Riva Piazzutta 18-I.
CENA: posamezna številka L 30.—
Naročnina:
mesečno L 50.— letno L 600.—
Za inozemstvo:
mesečno L 90.— letno L 1000.—
Poštni čekovni račun: Trst št. 11-7223

Premirje med Francozi in Alžirci

(Konec s prve strani)

tek, v katerem O.A.S. zagotavlja povra-čilo »posojilca«, če bo Alžirja ostala v francoskih rokah. Kdor neče »prispevati zapade sankcijam, ki grede od opomina do umora.

Poleg dinamičnih in plastičnih napadov, ki jih izvršujejo člani O.A.S. med civilnim prebivalstvom, je glavna njihova dejav-

nost v oddajanju piratskih radijskih od-daj. Večkrat se zgodi namreč, da ko go-vori po televiziji general De Gaulle, vi-dimo na televizijskem ekranu generalov obraz, medtem ko slišimo glas Salana, ki ga po radijskem oddajniku vtihotopijo na valovno dolžino francoske televizije.

KONEC O.A.S.?

V prvih štiriindvajsetih urah po evian-skem miru je O.A.S. še pokrepila svoje teroristično delovanje. Razstrelili so nač 150 plastičnih bomb, ki so povzročile 105 mrtvih in 130 ranjenecv. Tudi v nasled-njih dneh so se nadaljevali napadi, stavke, demonstracije.

General De Gaulle je svojim državljana-m sporočil, da bo zati skrajnodesni-čarske teroriste z vsemi silami. Pri tem pa mu bodo pomagali Alžirci. Kot vidi-mo, se zavezniki menjujejo. Nekdanji so-vražniki se sedaj skupno borijo proti ne-varnosti, ki jo predstavlja tajna armada. Toda dokler ne bo policija spravila na varno zadnjega zagrozenega člana O.A.S. do tedaj ne bo v Alžirji resnično nasto-pil težko pričakovani dokončni mir.

Medtem ko v Oranu brani O.A.S. z vso zagrozenostjo svoje položaje, saj je znano, da je to mesto prestolnica teroristične or-ganizacije, v drugih alžirskih mestih iz-gublja iz dneva v dan tajna armada svo-je pripadnike in to ali na bojišču ali pa z De Gaullevo propagando. Pretekli teden je francoska policija zadala tero-ristom hud udarec, ko je aretirala Salanova desno roko, generala Edmunda Jouhauda, to je enega izmed štirih generalov, ki so se preteklo leto uprli ter skušali organi-zirati pohod r. Pariz. Zagrizena borba na smrt, ki jo je ukazal De Gaulle proti vsem pristašem O.A.S., je postala odločil-ni faktor, saj se združeni arabskim in francoskim močem desničarji ne bodo mo-gli še dolgo uprati.

množico poslušalcev vseh socialnih slojev. Na vsak način je treba pobudo in orga-nizacijo pohvaliti, saj na predavanjih zve mlajša generacija resnico o režimu, ki je zasluževal Italijo.

Dejavnost akademske liste Adria

Na zadnji seji akademskega sveta je takoj po tribunovem poročilu prošil za besedo svetovalac slov. liste »Adrie« akademik Marko Udovič, ki je prikazal v luči dejanskih potreb slovenskih študen-tov med drugim tudi ustanovitev stolice za slovenistiko.

Stolica za slovenistiko, je dejal med drugim predstavnik slovenskih študentov, je čisto naravna zahteva, ki mora biti prej ali slej uresničena in to v korist spoznavanja jezikov in kultur, ki se pri nas v Trstu srečujejo in dopolnjujejo.

Po končanem nastopu je tribun Zanetti zaprosil slovenskega predstavnika naj predloži pismeno svoje predloge gledj delovanja te stolice, ki jih bo on potem predstavil skupnemu meduniverzitetnemu odboru, ki je sestavljen iz študentov, profesorjev in asistentov.

Videti je, da je bil s tem dejanjem storjen važen korak naprej za uresniči-tev te osnovne zahteve slovenskih študen-tov in ostalih akademikov, ki želijo spoznavati našo kulturo in se ob njej i-gatiti. Med drugim naj omenim, da so bili že pred meseci v rimskem parlamen-tu predloženi predlogi za ustanovitev sto-lice, kateri je naklonjen tudi šef tržaške-ga šolstva prof. Manlio Udina, ki je zav-zel pri študentskih debati (tavola ron-tonda) odločno stališče za ustanovitev sto-lice za slovenistiko.

V študentskem parlamentu se je med drugim tudi debatiralo o socialnih vprašanih potrebnih akademikov, o usta-

SLOVENSKI AKADEMSKI KLUB JADRAN
priredi v sredo 4. aprila ob 20.30 v ulici Geppa 9/I predavanje
O VLOGI SDZ V ZIVLJENJU SLOVENSKE MANJSINE NA TRŽASKEM
Predaval bo dr. Branko Agneletto

novitvi tiskarskega združenja »Tergeste«, ki bo imelo namen izdajati knjige in skripta po ugodnih cenah. Vsekakor je to pozitivno dejanje, ki so ga predstavniki »Adrie« postavili že pri prvih sejah leta 1960.

Dogodki doma

TAJNIK TRŽASKE KPI OPROSCEN. Prof. Paolo Sema se je pretekli teden za-govarjal pred prizivnim sodiščem zaradi žaljenja italijanskih vojaških sil. Na ne-kem predvolilnem govoru je namreč ko-munistični vodja strogo obsodil policijske oblasti, ki so nastopile z orožjem pri znanih dogodkih v Reggio Emiliji, Genovi, Rimu in Licati, kar je privedlo do pada Tambronijeve vlade pred dvema letoma. Javni tožilec je bil pri razpravi mnenja, da je obtoženec presegel dovoljeno mero kritike ter zahteval, da Sema obsodijo na osem mesecev zapor. Odv. Pogassi je tedaj odurnil, da obtoženec ni prekoračil meje kritike ter prikazal vrsto podobnih sodnih obravnjav, ki so se končale z opro-stitvijo obtoženca. Sodišče je sprejelo

Glasbena Matica - Trst
V soboto, 31. marca 1962 ob 21,15
v AVDIOTORIJU

KONCERT operne glasbe

SODELUJEJO
solisti
KSENJA VIDALI (sopran)
MIRO BRAJNIK (tenor)
DANILO MERLAK (bas)
MESANI ZBOR OPERE SLOVEN-SKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE
ORKESTER SNG IN SLOVENSKE FILARMONIJE
Dirigent: DEMETRIJ ZEBRE

Vstopnice so na razpolago v Tržaski knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 61792 ter eno uro pred pričetkom koncerta v baru Moscolin (Nasproti Avditorija).

BANKA
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
S. P. A.
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
GLAVNICA - LIR 600.000.000 - VPLAČANIH - LIR 180.000.000
TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10
TEL. 38045 - 38101 BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

POZOR! Potujete v Rim? Prenočišče, hrana, ogled Rima itd., vse te skrbi bodo odveč, če se boste obrnili na
Hotel-Penzion BLEĐ
Via Statilia, 19 - Telefon 777-102 - RIM
Se priporoča in pozdravlja, Vaš rojak VINKO A. LEVSTIK
Izrežite in shranite! - Pišite nam za cene in prospekte!